

Dünyada önemli bir yere sahip olan karpuzun anavatanı Afrika'dır. Buradan Akdeniz ülkelerine ve sonra da Avrupa ülkelerine yayılmıştır. Dünyadaki önemli karpuz üreticisi ülkeler arasında Türkiye 4.01 milyon ton üretim hacmi ile Çin'den sonra 2. sırayı almaktadır.

Türkiye'de en fazla üretim yapılan kentler, sırasıyla; Adana, Antalya, İzmir, Diyarbakır, Şanlıurfa, Ankara, Mersin, Samsun, Mardin, Muğla, Manisa, Balıkesir ve Denizli'dir (TUİK 2012). Yıllık karpuz üretiminde, Çukurova; 943 bin ton ile Türkiye'de ilk sıradadır.

Karpuz bitkisi beslenme ve insan sağlığı açısından önemli bir yere sahiptir. Şeker içeriği %8-14 arasında olup B, C, A vitaminleri Ca, P, Fe, Mg bulunmaktadır. Protein ve yağ bakımından fakirdir. Derin, iyi havalanabilen, su tutma kapasitesi yüksek, kumlu, kumlu-tınlı bünyeler ve pH'ı 6-7 olan topraklar karpuz bitkisinin sevdiği yetiştirme koşullarıdır.

Karpuz, Türkiye'de geniş alanlarda yetiştirilmeye uygunluğu, pazarlanabilir ve birim alana getirisinin yüksek oluşu nedeniyle açıkta ve alçak tünel altında yaygın biçimde üretilmektedir. Örtüaltı karpuz üretiminin yaklaşık %89'u Çukurova bölgesinde gerçekleştirilmekte olup, ayrıca örtüaltı karpuz üretiminin %96'sı alçak tünellerde yapılmaktadır. Alçak tünel karpuz üretiminin %90'ı Çukurova'da gerçekleştirilmektedir.

Sebze tarımında önemli bir yere sahip olan karpuz bitkisi susuzluktan olumsuz etkilenmektedir. Karpuzun gelişme hızının yüksek, yetiştirme döneminin kısa olması ve meyvede % 90-92 oranında su bulunması nedeniyle; yüksek verim düzeyine ulaşmak için, sulanması gerektiği bilinmektedir. Karpuz, gelişim dönemi boyunca fazla buharlaşma ve düşük yağış nedeniyle sık sulanmaya gereksinim duymaktadır

Karpuz bitkisinde yüksek verim için, yeterli ve doğru sulamaya gereksinim duyulmaktadır.

Yeterli suyu alamayan karpuzlarda, meyve tutumlarında düzensizlik, şekil bozukluğu, cılız bitki, irileşemeyen, iç kalitesi bozuk meyveler görülür. Karpuz bitkisinde erken gelişme evrelerindeki aşırı susuzluk ve kuraklık toprak üstü aksamda yaprak azlığına neden olur. Özellikle toprağın ilk 15 cm'lik kısmı kurumuş ise bitkiye erken dönemde az su verilebilir. Toprağın çok kuru kalmasına müsaade edilmemelidir. Esintili havalarda kurutucu rüzgarlı zamanlarda sulama suyuna önem verilmelidir.

Fazla sulama, vegetatif gelişmeyi hızlandıracağından meyve tutumu gecikir ve azalır. Karpuz fideleri küçükken yapılan fazla sulama toprak sıcaklığını düşüreceğinden büyümede duraklamalara ve sararmalara neden olur. Fazla su meyvenin şeker oranını düşürür, hastalık riskini artırır, solgunluk ve kök çürüklüğü hastalığına neden olur. Karpuz yetiştirilen topraklarda su birikmemelidir.

Bitki büyüme dönemi boyunca bölge, hava ve toprak koşullarına bağlı olarak karpuzun toplam su ihtiyacı 400 ila 600 mm arasında değişmektedir. Ağır killi topraklarda kumlu topraklara kıyasla daha az sulama yapmak gerekebilir.

Karpuz yetiştiriciliğinde bitki gelişim dönemleri göz önüne alarak sulama yapmak oldukça önemlidir. Karpuz meyveleri gelişim devresinde toprakta yeterli suyun bulunmasını, hasat zamanına doğru ise su oranının azalmasını istemektedir. Düzenli bir sulama yapılmazsa bitkilerin gelişimi olumsuz yönde etkilenmektedir. Dikimden hemen sonra can suyu verildikten sonra çiçeklenme dönemine kadar su ihtiyacı azdır. Ancak yağışın olmadığı yani kurak geçen yıllarda sulama yapılabilir, aksi takdirde çok su verilmesi durumunda çiçeklenme gecikmektedir. Çiçeklenme döneminde bitkinin su ihtiyacı artmaktadır. Su ihtiyacının en fazla olduğu dönem meyvenin olgunlaşma ve büyüme dönemleridir. Bu dönemde su stresi yaşatılması durumunda verimde azalmalar meydana gelmektedir. Sulama meyvelerin olgunlaştığı dönemde düzensiz yapılırsa meyvelerde çatlamaya neden olmaktadır. Hasattan 15 gün önce sulama aralığı ve su miktarı azaltılmalıdır. Hasada yakın dönemde ise sulama kesilmelidir. Aksi takdirde meyvede çatlama

çürüme gibi sıkıntılar ekonomik kayıplara neden olmaktadır.

Fenolojik evrelere göre karpuzun su isteği						
Tarla Çimlenme dönemi	Fide d.	I. Gelişme dönemi	Çiçeklenme	Meyve Tutumu	Meyve büyüme	I.Hasat

Sulama uygulamalarında önemli olan bir diğer unsur da sulama yöntemidir. Yanlış uygulanan sulama yöntemi verimi olumsuz yönde etkiler. Karpuz için uygun sulama yönteminin seçimi ve buna uygun sulama programının araştırılması, su ve ürün ekonomisi yönünden, büyük bir önem kazanmıştır.

Karpuzda kullanılan sulama yöntemleri yağmurlama sulama, damla sulama ve karık sulamadır.

Karpuz için en ideal sulama yöntemi damla sulama yöntemidir. Bölgemizde genel olarak sera yetiştiriciliği yapılması durumunda damla sulama yöntemi kullanılmaktadır. Damla sulama yönteminde sulamalar az ve sık yapılmalıdır. Damla sulama yönteminde su ve gübre bitki kök bölgesine verildiğinden bitki hastalıklarının gelişmesi önlenmekte, yabancı ot kontrolü sağlanmakta, gübreden tasarruf edilmektedir. Damla sulama ile sulanan karpuzda erkencilik de sağlanmaktadır.

Geniş alanlarda üretim yapılması durumunda sulama yöntemleri arasında en pratik sulama yöntemi yağmurlama sulamadır.

Yağmurlama sulama ile yapılan sulamalarda bitki yapraklarının ıslanması nedeni ile bazı fungal hastalıklar meydana gelebilir. Güneşli zamanlarda yapılan sulamalarda yapraklar üzerinde kalan su zerricikleri merceğe görevi yaparak yapraklarda yanmalar meydana getirecektir. Bu nedenle sulamalar, güneşin olmadığı zamanlarda yani yapılmalıdır sabahın çok erken saatlerinde ya da gün batımında yapılmalıdır.

Karpuz, geniş aralıklarla ekilen veya dikilen bir bitki olduğundan, özellikle gelişimin ilk dönemlerinde, geleneksel yüzey sulama yöntemleriyle sulandığında, suyun önemli bir bölümü bitki tarafından kullanılamamakta ve kayıplar meydana gelmektedir. Diğer taraftan, toprak yüzeyinde sürünerek gelişen bir bitki olduğundan, yetiştirme döneminin ileri aşamalarında geleneksel yüzey sulama yöntemleri kullanıldığında, birçok mantari hastalık, dal, yaprak ve özellikle meyve çürümelerine neden olmaktadır. Ayrıca, çalışanların neden olduğu fiziksel zararlanmalar da dikkate alındığında, üründe ve kalitede önemli kayıplar meydana gelmektedir.

🏠: Alparslan Türkeş Bulvarı, No: 492
33740, Erdemli / MERSİN
🌐: <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/alata>
@: alata@tarimorman.gov.tr
☎: 0 324 518 00 52
📞: 0 324 518 00 80

T.C.
TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü

Karpuzda Sulama

Gülşen DURAKTEKİN
Ziraat Yüksek Mühendisi

